

РОЗГЛЯД ГРАНЕЙ ПОЕЗІЇ З МАЙБУТНІМИ ПЕРЕКЛАДАЧАМИ

Петько Л. В.

кандидат педагогічних наук, доцент

*Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
(м.Київ, Україна)*

Актуальність дослідження. Серед низки умов у підготовці майбутнього випускника-професіонала в освітньому середовищі вищої школи, здатного орієнтуватися у прийдешньому професійному просторі, важливу роль відіграють інноваційні освітні технології.

Інновація [від латин. *innovation* – поновлення від *innovare* – поновити]. 1. Введення чогось нового, модернізованого. 2. *екон.* Залучення або вкладання коштів у нову технологію, нові форми організації праці та управління. 3. *лінгв.* Новоутворення, нове явище в мові, зокрема в морфології [21, с. 261].

Інноваційність викладача вищої школи в навчально-виховному процесі ВНЗ, на нашу думку, виявляється у його здатності генерувати і підтримувати прогресивні ідеї, практичній реалізації інновацій, соціокультурній спрямованості у формуванні професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища, адаптації освітніх технологій до конкретної навчальної дисципліни, відкритості досвіду для трансляції своїх науковопрактичних пошуків іншим колегам і навчальним закладам.

Ми погоджуємося з висловленою думкою українських науковців стосовно вирішення окресленої проблеми шляхом реалізації принципу «навчання через дослідження» у процесі формування професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища в умовах університету для майбутніх перекладачів, спрямований на стимулювання «у студентів творчих професійних та соціально-особистісних якостей, які б дозволили їм повністю реалізувати свій інтелектуальний потенціал», здатності до вирішення завдань професійної діяльності та повсякденного життя [9, с. 568; 10; 3].

Слід також взяти до уваги, що викладач не тільки адаптує інновації, але й сам їх створює: авторські програми, навчальні посібники, наукові статті, де висвітлюються інноваційні технології, дидактичні ресурси. Причому, його діяльність має значущість не тільки для конкретної системи «викладач–студент», а й для формування професійно орієнтованого навчального середовища в умовах університету.

Розглядаючи процес формування професійних комунікативних стратегій як складний педагогічний процес, українська вчена Ю.А.Рибінська запропонувала такі специфічні принципи у реалізації творчого навчання іноземним мовам: 1) суб'єктивної домінанти (враховування особистих пріоритетів й вподобань кожного студента, надавати право «виділитися з натовпу», зберігаючи при цьому свою індивідуальність та унікальність), 2) запобігання інформаційної надлишковості, 3) індивідуалізація навчання, 4) орієнтація на майбутню професійну діяльність, 5) когнітивна графіка (впроваджується під час роботи з перекладом. Постановка питання про візуальний переклад літературного тексту базується, перш за все, на традиції

порівняльного аналізу вербального і візуального), 6) комунікативність, 7) музикоцентризм, 8) пріоритетність творчих елементів над репродуктивними, 8) міметичний принцип, 9) принцип спонтанного мовлення, 10) ціннісні орієнтації особистості [33, с. 180, 182].

При цьому слід урахувувати, що ментальний креативний (творчий) процес передбачає створення нових ідей, концепцій або нових асоціацій, що перебуватимуть у тісному зв'язку з існуючими ідеями та концепціями. Тому, креативність – це процес формування нових ідей, а інноваційність – це їх практичне впровадження. Креативність – це можливість винаходити нове (речі, твори, методики), а інноваційність – можливість створювати нове. На протигагу творчому процесу, інноваційний процес не може зупинитися на стадії концептуального – він спрямований на появу результату. Інноваційний процес також присутній у фазі творчих підходів до проблеми. Більш того, креативність – це ідеї, а інновації – це значення ідей + їх вартість. Саме третє порівняння показує справжню силу інновацій. Робота пов'язана з інноваціями є набагато ширшою, тут йдеться не про ідеї, а про результат (продукти). Процес створення інновацій в рамках можливого на концептуальній стадії включає в себе етапи формування та розробки продукту (розробка і дослідження, тестування, патенти, ліцензії покупки і т. ін.) [19, с. 77].

Виклад основного матеріалу. Низка наших публікацій була присвячена використанню американського фільму «Звуки музики» (*The Sound of Music*, США, реж. Уайз, 1965 р. [57]) [30; 24; 25; 29] у формуванні професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища в умовах університету для студентів різних спеціальностей: майбутніх музикантів, хореографів, соціальних педагогів, соціальних працівників, психологів, педагогів.

У площині представлених нами наукових розвідок ми знову звернемося до цього оscarоносного фільму, який займає почесне місце у скарбниці 100 кращих кінострічок ХХ століття, але вже у формуванні професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища для майбутніх перекладачів. Студентам пропонуємо самостійно подивитися фільм вдома і висказати свою думку стосовно відповідності його назви у перекладі українського та російського кінопрокату – «Звуки музики», і звернути увагу на назву першотексту – «The Sound of Music», в американському прокаті. Зауважимо, що ми знаходимося зі студентами ще на початку їхньої майбутньої професії, а саме, у форматі курсу «Вступ до перекладознавства».

Підготовчий етап. Студентам пропонуємо прочитати назву кінострічки «Звуки музики» в нашому кінопрокаті та першотекст «The Sound of Music». Ставимо запитання: 1) Висловіть Вашу думку про що фільм, його сюжет, виходячи з назви фільму.

Студенти звернули увагу, що на англійській мові назва фільму звучить в однині «**The Sound of Music**», тоді як у перекладі – з'явилася множина «**Звуки музики**», що спочатку викликає асоціацію з якоюсь хаотичною кількістю звуків або музикою. До того ж з цієї назви не можна зрозуміти про що йдеться у фільмі, який сюжет і інтрига, тобто, – про якісь звуки і складається враження, що це розважальний фільм. Ми акцентували увагу майбутніх перекладачів (а вони на це звернули увагу), чому у першотексті «звук» – вживано в однині, а в перекладі тлумач використав множину,

тобто «звуки». На жаль, ніхто із 27 студентів цей фільм не дивився, тому відповіді стосовно використання множини чи однини слова «звук» не було надано.

Завдання 1. 1) Самостійно подивитися кінострічку «The Sound of Music» (США, 1965). 2) Обґрунтувати власну думку стосовно перекладу назви кінострічки «The Sound of Music» на «Звуки музики»: чи закладено перекладачем у назву кінострічки ідею фільму та його смислову місткість. 3) Придумати інші варіанти перекладу назви фільму.

У виконанні цього завдання студентами за мету ми ставили: 1) активізувати мотивацію студентів до майбутньої спеціальності; 2) ознайомлення та залучення до перекладацької діяльності; 3) стимулювання інтересу до майбутньої професії; 4) всебічне розуміння твору, який знаходиться в роботі перекладача; 5) удосконалення володінням іноземною мовою; 6) добрати правильну назву кінострічки; 7) ознайомитися з вірним перекладом визначних місць Зальцбурга (Австрія), де відбуваються події у фільмі; 8) проникнення і розуміння внутрішнього стану героїв кінострічки.

Результатом виконання завдання стала бурхлива дискусія і доведення студентами своїх міркувань стосовно роботи перекладачів. Інші, хто не подивився фільм (фактично прийшов не готовим на заняття), опинилися в неприємному становищі, тому що не могли підтримати і висловити свою думку, були приголомшені і почували себе «не в своїй тарілці».

По-перше, майбутні перекладачі сказали, що переклад назви фільму не відповідає ідеї, що закладена у фільмі: знаходження внутрішньої гармонії стану душі кожного героя, а також заповнення простору відчуженості, холоду, що було в сім'ї барона фон Траппа теплом, щастям, розумінням та любов'ю.

По-друге, студентами-перекладачами було запропоновано декілька назв: «Звучання музики», «Мелодія життя», «Чари музики», «Магія музики» та ін. Переможцем було обрано назву «Мелодія щастя» (до речі, стосовно назв «Мелодія щастя» і «Магія музики», то вони наполегливо доводилися студентами-авторами). Тобто прийшло розуміння у студентів змісту і форми твору, що мелодія – це наповнення того простору між людьми, яке необхідне для налагодження взаємостосунків між ними. Так, дійсно, музики у фільмі багато – це фільм-мюзикл, який став класикою, але вона влітається в сюжет як лейтмотив людських стосунків, знаходячись якби «в підтексті твору [17, с. 136]».

Отже, наші вихованці вже подивилися фільм-мюзикл «Звуки музики» і, як вони сказали, не один раз, а, навіть, із батьками, від чого усі отримали задоволення. Тобто, на такому емоційному підйомі працюємо далі у форматі навчальної дисципліни «Вступ до перекладознавства».

Описуючи розуміння людських взаємостосунків героїв фільму-мюзиклу «Звуки музики», музика якого також увійшла до скарбниці музичного мистецтва, на прикладі пісні «Едельвейс», в одній із наших статей ми писали: «Слова пісні «Едельвейс» передають певну частину людських почуттів, думок, відчуттів, що висловлюється засобами мудрої, глибокої, гнучкої музичної мови, де значне місце належить півтонам. Такий широко вживаний вислів як «розуміння один одного з півслова», можна перефразувати на побудову взаємовідносин людей з допомогою

музичного терміну *півтон*, якому завжди повинно залишатися місце у людських стосунках» і у рукопису нашої статті наведено було цитату з вірша французького поета-імпресіоніста Поля Верлена (1844–1896) «Мистецтво поезії» [62] у перекладі саме Б.Пастернака [7]:

Всего милее полутон.

Не полный тон, но лишь полтона.

Лишь он венчает по закону

Мечту с мечтою, альт, басон

Басон розуміється нами як організація, маюнок, «плетення» взаємостосунків між героями фільму-мюзиклу... Письменник чи поет досягають досконалості у своїх літературних творах завдяки глибокому пізнанню мистецтва, а емоційність літератури більш діюча в злитті з музикою [25, с. 17].

<p style="text-align: center;">ART POÉTIQUE <i>Verlain Paul</i></p>	<p style="text-align: center;">ИСКУССТВО ПОЭЗИИ <i>Верлен Поль</i></p>
<p>De la musique avant toute chose, Et pour cela préfère l'Impair Plus vague et plus soluble dans l'air, Sans rien en lui qui pèse ou qui pose.</p>	<p>За музикою только дело. Итак, не размеряй пути. Почти бесплотность предпочти Всему, что слишком плоть и тело.</p>
<p>Il faut aussi que tu n'aïlles point Choisir tes mots sans quelque méprise : Rien de plus cher que la chanson grise Où l'Indécis au Précis se joint.</p>	<p>Не церемонься с языком И торной не ходи дорожкой. Всех лучше песни, где немножко И точность точно под хмельком.</p>
<p>C'est des beaux yeux derrière des voiles, C'est le grand jour tremblant de midi, C'est, par un ciel d'automne attiédi, Le bleu fouillis des claires étoiles !</p>	<p>Так смотрят из-за покрывала, Так зыблет полдни южный зной. Так осень небосвод ночной Вызвезживает как попало.</p>
<p>Car nous voulons la Nuance encor, Pas la Couleur, rien que la nuance ! Oh ! la nuance seule fiancée Le rêve au rêve et la flûte au cor !</p>	<p>Всего милее полутон. Не полный тон, но лишь полтона. Лишь он венчает по закону Мечту с мечтою, альт, басон.</p>
<p>Fuis du plus loin la Pointe assassine, L'Esprit cruel et le Rire impur, Qui font pleurer les yeux de l'Azur, Et tout cet ail de basse cuisine !</p>	<p>Нет ничего острот коварней И смеха ради шутовства: Слезами плачет синева От чесноку такой поварни.</p>
<p>Prends l'éloquence et tords-lui son cou ! Tu feras bien, en train d'énergie, De rendre un peu la Rime assagie. Si l'on n'y veille, elle ira jusqu'où ?</p>	<p>Хребет риторике сверни. О, если б в бунте против правил Ты рифмам совести прибавил! Не ты, – куда зайдут они?</p>
<p>Ô qui dira les torts de la Rime ? Quel enfant sourd ou quel nègre fou Nous a forgé ce bijou d'un sou Qui sonne creux et faux sous la lime ?</p>	<p>Кто смерит вред от их подрыва? Какой глухой или дикарь Всучил нам побрякушек ларь И весь их пустозвон фальшивый?</p>

<p>De la musique encore et toujours ! Que ton vers soit la chose envolée Qu'on sent qui fuit d'une âme en allée Vers d'autres cieux à d'autres amours.</p> <p>Que ton vers soit la bonne aventure Éparse au vent crispé du matin Qui va fleurant la menthe et le thym... Et tout le reste est littérature [62].</p>	<p>Так музики же вновь и вновь. Пускай в твоём стихе с разгону Блеснут в дали преображенной Другое небо и любовь.</p> <p>Пускай он выболтает сдуру Все, что впотьмах, чудотворя, Наворожит ему заря... Все прочее – литература. <i>Перевод Б. Пастернака [7]</i></p>
---	--

У Новому тлумачному словнику української мови «Тон – звук, що утворюється періодичним коливанням повітря і відзначається певною висотою; музичний звук; характер, якість звучання чого-небудь; лад; співвідношення двох звуків, який складається з двох півтонів... Характер звучання голосу людини за висотою та силою під час мовлення... Характер звучання мови людини, манера висловлювання, що виражають різні емоційні відтінки, ставлення до об'єкта мовлення, настроїв того, хто говорить, риси його вдачі і т ін... Манера поводитися, стиль і характер поведінки людини... колір, забарвлення або відтінок якогось кольору... загальний кольоровий лад художнього твору [22, с 550]». Тон, будучи інтервалом між висотою двох звуків, в якісному розумінні складається з двох полутонів. Наголосимо, що звук у нашій статті ми розглядаємо не як фізичне явище, а як відчуття, тому нам було ближче пастернаківське «*Всего милее полутон. Не полный тон, но лишь полтона...*». Отже, – півтон. Б.Асаф'єв писав [1, с. 229] про «*якість ввідного тону*» і «*відчуття ввідного тону*», якому треба влитися в гармонічне співзвуччя.

Використовуючи у зазначеній статті переклад Б.Пастернака, ми мали на увазі «найтонші нюанси інтонації» мови, поведінки, взаємовідносин людей, погоджуючись із твердженням Б.Асаф'єва, що «ні поезія, ні музика не досягли б таких висот у культурній історії людства, якби ... не існувала б чутлива і витончена «інтонаційна мова», точніше, мова інтонацій. Та багатозначущість змісту, яка властива словам – образам – поняттям мов у первинній (і не тільки) стадії їхнього розвитку, чи не дифференціювалося і для слуху людей первісних культур найтоншими нюансами інтонації, тобто в даному випадку тембрового осмислення висловлювання [1, с. 240]». Коли музика слова промовляється серцем, тоді вона стає мовою, тоді зникає все – національності, релігії, політика, тому що серце транслює таку «музику душі» як універсальну мову, яка зрозуміла усім. (Тут згадалося кохання Сулеймана і Хюрем-Султан)

Зачитавши запропонований нами абзац, ознайомлюємо студентів із перекладом наведеної вище цитати з вірша Поля Верлена «Мистецтво поезії», який було вставлено в нашу статтю редактором [25, с. 17] (без погодження з нами):

*Люби відтінок і півтон
Не барву – барви нам ворожі:
Відтінок лиш єднати може
Сурму і флейту, мрію й сон*

(переклад Григорія Кочура [6])

<p style="text-align: center;">ПОЕТИЧНЕ МИСТЕЦТВО <i>Верлен Поль</i></p>	<p style="text-align: center;">ИСКУССТВО ПОЭЗИИ <i>Верлен Поль</i></p>
<p>Найперше – музика у слові! Бери ж із розмірів такий, Що плине, млистий і легкий, А не тяжить, немов закови.</p> <p>Не клопочись добором слів, Які б в рядку без вад бриніли, Бо наймиліший спів - сп'янілий: Він невиразне й точне сплів,</p> <p>В нім – любий погляд з-під вуалю, В нім - золоте тремтіння дня Й зірок осіння метушня На небі, скутому печалю.</p> <p>Люби відтінок і півтон, Не барву – барви нам ворожі: Відтінок лиш єднати може Сурму і флейту, мрію й сон.</p> <p>Винищуй дотепи гризькі ті, Той ум жорстокий, ниций сміх, Часник із кухонь тих брудних - Від нього плач в очах блакиті.</p> <p>Хребет риториці скрути Та ще як слід приборкай рими: Коли не стежити за ними, Далеко можуть завести.</p> <p>Хто риму вигадав зрадливу? Дикун чи то глухий хлопчак Скував за шаг цей скарб, що так Під терпугом бряжчить фальшиво?</p> <p>Так музики ж всякчас і знов! Щоб вірш твій завше був крилатий, Щоб душу поривав - шукати Нову блакить, нову любов,</p> <p>Щоб мчав, де далеч непохмура, Де чари діє вітерець, Де пахне м'ята і чебрець... А решта все – література. <i>Переклад Григорія Кочура [6]</i></p>	<p>О музыке на первом месте! Предпочитай размер такой, Что зыбок, растворим и вместе Не давит строгой полнотою.</p> <p>Ценя слова как можно строже, Люби в них странные черты. Ах, песни пьяной что дороже, Где точность с зыбкостью слиты!</p> <p>То – взор прекрасный за вуалью, То – в полдень задрожавший свет, То – осенью, над синей далью, Вечерний, ясный блеск планет.</p> <p>Одни оттенки нас пленяют, Не краски: цвет их слишком строг! Ах, лишь оттенки сочетают Мечту с мечтой и с флейтой рог.</p> <p>Страшись насмешек, смертных фурий, И слишком остроумных слов (От них слеза в глазах Лазури!), И всех приправ плохих столов!</p> <p>Риторике сломай ты шею! Не очень рифмой дорожи. Коль не присматривать за нею, Куда она ведет, скажи!</p> <p>О, кто расскажет рифмы лживость? Кто, пьяный негр, иль кто, глухой, Нам дал грошовую красоту Игрушки хриплой и пустой!</p> <p>О музыке всегда и снова! Стихи крылатые твои Пусть ищут, за чертой земного, Иных небес, иной любви!</p> <p>Пусть в час, когда всё небо хмуро, Твой стих несётся вдоль полян, И мятою и тмином пьян... Всё прочее — литература! <i>Перевод В.Брюсова, 1874 [8]</i></p>

Далі студентам пропонуємо прочитати ще декілька варіантів цього вірша у перекладі Б.Пастернака, Г.Кочура, В.Брюсова [6; 7; 8], і, звичайно, першотекст – як маніфест символізму й імпресіонізму – вірш Поля Верлена «Мистецтво поезії») французькою мовою:

Car nous voulons la Nuance encor,
Pas la Couleur, rien que la nuance !
Oh ! la nuance seule fiance
Le rêve au rêve et la flûte au cor ! [62].

Стосовно використання слова *nuance* (нюанс) у вірші, музиколог Л.Ковнацька зауважує: «Гостре відчуття, інколи до болю, полутона як нюансу [51, с. 180] описано Борисом Асаф'євим в його книзі «Музична форма» як процес», ... коли Б.Пастернак у перекладі в канву вірша замість французького *nuance* вводить слово *полутон* (*semitone*), і наводить далі першотекст французькою мовою та переклад цих рядків англійською мовою:

For we ever desire nuance,
Nor colour – nothing but nuance
Oh! Nuance alone may jone
Dreem to dream flute to horn! [51, с. 180].

Отже, переклад Б.Пастернака [7] було визначено студентами (а не тільки нами у наведеному фрагменті статті [25, с. 17]) найбільш доцільним і вдалим для відображення психологічного змісту та поведінки героїв, що позитивно змінюються, їх прагнення до щастя, знаходження сенсу життя – це і було закладено в задум кінорежисерами у кінострічці «Звуки музики» (США, 1965).

Винагідно наголосимо для майбутніх перекладачів, що саме інтонаційний метод ритмічного дослідження віршів має своїм об'єктом ті явища, які називаються композиційним ритмом віршованого твору, за допомоги якого можна розкрити остаточно художній вплив ритму на читача, «способи використання ритмічних ходів для змалювання образів твору, художнього втілення думок і почуттів, і, навпаки, – закони забарвлення ритму, думками й почуттями, закладеними в творі [20, с. 233]».

Тому «не можна обмежувати, як це інколи роблять філологи і літературознавці, область інтонації, інтонаціями питання, відповіді, подиву, заперечення, сумніви і т. ін., тому що область інтонацій як смислового звуковиявлення безмежна [1, с. 240]».

У свою чергу, як слушно зауважував український вчений В.Ковалевський, окреслюючи роль В.Брюсова у відзначенні ваги семантичного елемента в числі інших ритмотворчих елементів у мистецтві, зокрема в поезії, ... «метрикоритмічний лад набуває свого повного пояснення лише у зв'язку з розглядом змісту віршів [20, с. 16]».

Відтак, у контексті викладеного вище, на нашу думку, переконливим аргументом, висловленим В.Кикотем, є «незнання перекладачем механізму та «небачення» засобів побудови головної ідеї твору неминуче призводить до її втрати в перекладі... Це веде до послаблення, а іноді й до цілковитої нівеляції образності твору, закладеної в ньому глибинної ідеї, руйнування авторського художнього замислу [57, с. 136]».

Отже, для розуміння помилки перекладачів (як у назві фільму «The Sound of Music», так і наведеного нами у статті зміненого редактором перекладу цитати на інший із віршів П.Верлена), звернемося до тлумачення простору британським філософом, письменником, перекладачем Аланом Уотсом (1915–1973): «... багато людей боїться простору. Вони ігнорують його і вважають за ніщо. Простір, якщо він

не заповнений повітрям, є просто ніщо в проміжку між предметами. Але без простору не буде ні енергії, ні руху [39]» Тому, на нашу думку, люди також знаходяться у просторі і стосунки (простір) між ними повинні бути також наповнені певним змістом.

Простежимо далі думку Алана Уотса, який звертається до музики у поясненні простору: «Більшість людей вважає, що вони чують послідовність нот або тонів. Якби ви слухали в музиці тільки послідовність тонів, ви б не почули ні мелодії, ні гармонії. Ви чули б тільки послідовність шумів. Те, до чого ви насправді прислухаєтеся, коли слухаєте мелодію, – це інтервали між нотами, музичні інтервали між ступенями гами. Якщо ви їх не чуєте, це значить, що ви не розрізняєте тони і не в змозі насолоджуватися музикою. Саме інтервал тут має значення. Так само в інтервалах між листям цього року і листям минулого року, цього покоління людей та іншого покоління, інтервал важливий, а іноді важливіший за те, між якими нотами він розташовується. Насправді вони йдуть разом. Але через те, що часто інтервали ігноруються, їх потрібно підкреслювати, і я, навіть, підкреслюю їх сильніше, щоб провести коригування [39]».

Ілюстрацією сказано може слугувати початок фільму «Звуки музики» (США, 1965), який ми пропонуємо фрагментарно подивитися студентам [57; 58], – його музична інтродукція, прелюдія фільму, що презентує пісня «The hills are alive with the sound of music», яку виконує героїня кінострічки Марія на фоні безмежного альпійського простору:

The hills are alive with the sound of music
Richard Rodgers – Oscar Hammerstein II
(Movie «The Sound of Music», USA, 1965)

The hills are alive with the sound of music
With songs they have sung for a
thousand years The hills fill my heart
with the sound of music My heart wants
to sing every song it hears.

My heart wants to beat like the wings of the
birds that rise from the lake to the trees
My heart wants to sigh like a chime that
flies from a church on a breeze
To laugh like a brook when it trips and falls
over stones on its way
To sing through the night like a lark who is learning to pray

I go to the hills when my heart is lonely
I know I will hear what I've heard
before My heart will be blessed with the
sound of music And I'll sing once more

[57; 58; 15].

У свою чергу, одним із перших завдань попереднього етапу навчання поетичного перекладу О.В.Ємець визначає «стимулювання поетичної творчості самих студентів [23, с. 556]», де кожен може виявити свою обдарованість, індивідуальність, самовиразитися. Прикладом може слугувати наведений нижче переклад студентки, майбутнього перекладача, Олени Горбенко пісні «The hills are alive with the sound of music» на українську мову,

який, до речі, став першим перекладом на українську мову культової пісні з оскароносного фільму:

Оживуть гір вершини під музики звуки (Фільм «Звуки музики», США, 1965)	Холмы оживают под музыки звуки (Фільм «Звуки музики», США, 1965) [57; 58]
<p><i>Муз. Ричарда Роджерса</i> <i>Сл. Оскара Хаммерстайна</i></p> <p>Оживуть гір вершини під музики звуки, Що над нами віками звучать в унісон, Гори сповнюють серце моє співом, Прагне серце співати горам в унісон.</p> <p>Б'ється серце у такт птаха змахові крил, Що у злеті до гір вирина. Хоче легко зітхати, як церков передзвін, Що із вітром здаля долина.</p> <p>І сміятися дзвінко, як той потічок, Що по камнях весело мчить І співати всю ніч, як той жайвір, Що пісню все вчить...</p> <p>Іду в гори я у годину розлуки, Все, що чула давно, те почую там знов, Оживуть струни серця під музики звуки, І я співатиму знов...</p> <p><i>Переклад Олени Горбенко, 2016 р.</i></p>	<p><i>Муз. Ричарда Роджерса</i> <i>Сл. Оскара Хаммерстайна</i></p> <p>Холмы оживают под музыки звуки, Под старый мотив, что до боли знаком. И в сердце моём нет места для скуки, Когда мы с холмами вместе поём.</p> <p>Как птицу над озером крылья несут, Несёт меня песня моя, Как звон колокольный, лечу я ввысь по лугам и полям,</p> <p>Смела я, как дерзкий ручей, что так бойко бежит по камням, Как жаворонок, голос свой обратя к небесам.</p> <p>В час грусти к холмам я одна убегаю, В надежде услышать старую песнь. Мне музыки звуки печаль заживляют, Я вновь буду петь [39].</p>

Значимо, що креативний переклад пісенних творів створює певні труднощі, тому велике значення має відводитись пошуку й визначенню оптимальних методів і прийомів роботи з пісенними творами, формуванню в студентів належної комунікативної компетентності і творчого мислення, адже неправильна інтерпретація, технічний переклад пісенних творів спотворюють їх зміст, допускаючи хибний вплив на слухача, не увиразнюють первісні інтенції від автентичного тексту [31, с. 104].

Тому ми цілком погоджуємося з тезою Ю.А.Рибінської, що у створенні новітньої методики на основі креативного перекладу виокремлюється нове завдання: становлення інтелектуальної, творчої особистості кожного зі студентів, з максимальним урахуванням його індивідуально-пізнавального стилю і психологічних особливостей, а також рівня підготовленості. Освіта ж при використанні креативного перекладу набуває персоніфікованого, особистісно-зорієнтованого характеру. Під креативним перекладом розуміється саме переклад поетично-музичного твору, що несе в собі невичерпну кількість унікальних, індивідуальних характеристик, які можливо передати тільки використовуючи власний, неповторний досвід і знання, а також рівень лексичної освіченості й загальної підготовленості в тому чи іншому напрямі [33, с. 181; 2].

Завдання 2. 1) Порівняти переклади першотексту «The hills are alive with the sound of music» на українську та російську мови та визначити кращий переклад. 2) Знайти ключову фразу у пісні «The hills are alive with the sound of music», якою починається фільм, та у перекладах (відповідь: «My heart will be blessed with the sound of music», «Оживуть струни серця під музики звуки», «Мне музики звуки печаль заживляють»).

Повертаючись до розгляду творчості Поля Верлена, нагадаємо, що він сприймав світ через музику, тому його вірш «Мистецтво поезії» (1874) і починається з «*De la musique avant toute chose*», а сприйняття музичної стихії як першооснови життя і мистецтва – одна з основних доктрин символізму. Анатоль Франс зазначав: «Музичність поезії Верлена – це не просто віртуозний звукопис чи мистецтво алітерації, це – музична стихія. Для нього вадливим є не стільки зримо – це пластичний образ, скільки звук, який передає і переживання автора, і явища зовнішнього світу [41]».

Як стверджують науковці, в музичній культурі ХХ ст. помітно активізувалося використання композиторами інонаціональних літературних текстів мовою оригіналу без перекладу, де на передній план виходить природна мова словесного тексту в оригінальному викладі, стаючи одним з найважливіших змістотвірних чинників музичного твору [40].

Осмыслити багатомовність у творчості композитора І.Ф.Стравінського, як цілісного утворення, слугує верленівський вірш «Мистецтво поезії» (*Deux poesies*) Тому не випадково, у контексті нашого наукового пошуку, ми звернемося до творчості композиторів І.Стравінського та М.Колеси, які «сягнули до глибин первісного барвно-просторового відчуття, яке породжується тільки нерозривною єдністю людини з природою. Обом митцям тяжіння до такого типу синестетичної єдності кольору – простору – звуку дозволило... знайти вихід своїм глибинним містичним відчуттям краси в мистецтві, інтуїтивностіхійного первня в художньому виразі [18]».

У Двох віршах П.Верлена («Білий місяць» (*La lune blanche*) і «Мудрість» (*Sagesse*), покладених на музику І.Стравінським для баритона і фортепіано, присутнє шанобливе ставлення до слова, мовної інтонації при одночасному огортанні вокальної партії звуковою атмосферою, яка передає психологічну складність, смислові відтінки і асоціації верленівської поезії, що досягається композитором за допомоги фактури в манері Дебюссі (паралелізми акордів), тому у вокальних творах, в найбільш загальному вигляді, «діалогічну природу художньої свідомості можна розуміти як взаємодію слова та музики. Саме в їх єдності музичні звучання здобувають смислову повноту та визначеність [36]». Для композитора людська мова була головним носієм слова та музики. Він дуже уважно оцінював текст, від ідей загального порядку до конкретного komponування строф.

Особливий сенс у ХХ ст. набуває розуміння мови як стрижня культури, критерія її цілісності і єдності, що нерідко є однією з причин сприйняття мови словесного тексту як повноправного учасника музичного дійства, свого роду, «персонажу». Синкретизм сучасного мистецтва пояснює прагнення композиторів зберегти природну мову оригіналу літературного твору як невід'ємне доданок

культури, як її домінанту. Мова завжди знаходилася в колі творчих інтересів І.Ф.Стравінського [40].

Причому, велике значення мають загальнокультурні і музичні традиції країни «Інотексту». У полімовних музичних творах зростає роль образноасоціативного сприйняття мови. «Поліфонізація свідомості» і пов'язана з цим полімовність можуть бути усвідомлені як результат прагнень митців ХХ ст. поглянути на світ з точок зору різних традицій, охопити різномайття культур у рамках єдиної вселенської, вселюдської спільності. Виходячи з вищесказаного, полімовність у музиці постає як закономірне, історично обумовлене явище ХХ ст. Логіка взаємодії музики і природної мови словесного тексту при полімовності полягає в наступному: «звукова модель» мови є одним із прообразів художньої творчості, яка пропонує зустрічній музичній системі в якості заздалегідь заданих умов багатий спектр можливостей (наприклад, інтонаційні особливості мови, специфіка співвідношення фонем і складів, розміщення акцентів та ін.). Це окреслює основні аспекти аналізу полімовності композиції: вплив мови словесного тексту на втілення задуму музичного твору; вплив Слова–Мови на створення вокально-мелодійного ряду на рівні синтаксису, метроритму, звуковисотного рельєфу; роль музичних традицій країни «Інотексту» у формуванні різних музично-виразних засобів.

У лінгвістичній системі І.Ф.Стравінського виділяється група іноземних мов, відносно його творчих уподобань: *франкомовна гілка* – магістральна у вокальній музиці І.Ф.Стравінського. Французька мова привертає увагу композитора в різні роки. Крайніми точками франкомовного «макроцикла» є дві редакції *Deux poesies de P. Verlaine* (1910 і 1951–52 pp. 1910 рік – рік створення *Deux poesies de P. Verlaine* умовні можна прийняти за точку відліку в полімовній творчості І.Ф.Стравінського. *Латиномовна гілка* – 1926–27 pp. (*Oedipus rex*) до 1965(66 pp. (*Requiem Canticles*). *Англomовна гілка* вокальної музики І.Ф.Стравінського охоплює період з 1944 р. (*Babel*) по 1966 р (*The Owl and the Pussy-Cat*). Тріада пріоритетних мов може бути осмислена як алегоричне вираження трьох основоположних принципів естетики І.Ф.Стравінського: аристократизму (французький), ритуальності (латинський) і космополітизму (англійський). *Deux poesies de P. Verlaine* відкривають одну з яскравих областей творчості І.Ф. Стравінського – вокальну музику на іншомовні тексти, що стало прилученням до країни Франції, зацікавленість композитора «французьким». Музику до *Deux poesies* П. Верлена І.Ф.Стравінський спочатку написав на французькомовні тексти, переклад на російську мову було зроблено пізніше [40].

Можливості використання природної мови в додаванні образної структури полімовного музичного твору засновані на явищі, яке вченою О.І.Фалалєєвою визначається як «сміслообраз» мови, сутність якого полягає в тому, що мова, концентруючи «художній досвід нації», містить багатий спектр ідей і образів, які можуть бути використані композитором для досягнення виразного художнього ефекту. Науковець виявила такі загальні функції мови в музичних полімовних творах: системоутворююча (вплив інтонаційних особливостей мови на оформлення різних елементів музичної системи); драматургічна (роль мови в реалізації різних сторін

авторського задуму); сонорна (участь «звукового образу» мови в загальній фонічній структурі музичного твору; трактування мови як специфічного «музичного інструменту»); програмна (використання мови як програмного компонента музичного твору); знакова (створення асоціативних зв'язків з культурними традиціями). Причому, вибір мови музичного твору і аспекти його художнього втілення в музичному тексті визначаються творчими намірами автора, які в кожному конкретному випадку індивідуальні. Однак можна окреслити деякі загальні тенденції в трактуванні природної мови в полімовному творі: 1) мова як фактор осмислення інонаціонального художнього світу «зсередини», від його витоків; 2) мова як символ або знак культури; 3) мова як специфічний засіб створення художнього образу, колориту, емоційного «фону» і т.д. [40].

Будучи прихильником поезії Д.Томаса, приголомшений раптовою смертю поета, з яким композитор мав намір писати оперу (вже було обговорено лібретто), І.Ф.Стравинський пише «Траурні канони і пісня пам'яті Ділана Томаса» (In memoriam Dylan Thomas: Dirge canons and song, 1954) для тенора, струнного квартету і чотирьох тромбонів [61]:

1. Траурні канони (Прелюдія).
2. Пісня (вірш Томаса Д. «Do Not Go Gentle Into That Good Night»).
3. Траурні канони (Постлюдія).

Канон (гр.κανον – лінійка, правило, зразок) – 1. Багатоголосний твір, де всі голоси виконують мелодію провідного, вступаючи за чергою; перший голос називається пропостою, інші, які імітують пропосту – респостами. За кількістю мелодій розрізняють прості та складні (подвійний, потрійний) канони. Крім імітації в прямому русі, в каноні спостерігається обернення мелодії, її збільшення, зворотний рух (ракоходний) та інші перетворення. Розрізняють закінчений і незакінчений канон. 2. Вірменський народний щипковий інструмент, подібний до цитри. 3. В Давній Греції – монохорд, який піфагорійці використовували для демонстрації системи тонів та інтервалів. 4. Жанр візантійської церковної музики, відомий з VIII ст., і підпорядкований системі осмогласія. 5. Одна з частин римської меси [34].

«Траурні канони і пісня пам'яті Ділана Томаса» І.Ф.Стравинського за своїм складом незвичний твір: в ньому представлені два квартети абсолютно різних за тембром інструментів – струнних і тромбонів, які використовуються у першій і третій частинах антифонно, за принципом перегуків. Перша і третя частини – суто інструментальні (це прелюдія і постлюдія). Обидві називаються «Жалобні канони»; друга частина – траурні діалоги: соло тенора в супроводі струнного квартету. Весь інтонаційний матеріал циклу виростає з п'ятизвуччя «e-es-c-cis-d», що викладається у транспозиціях та дзеркальних варіантах. Усюди ця серія трактується тематично, як виразний елемент, що містить інтонації Lamento (малосекундне «зітхання»). У свою чергу, інструментальні квартети темброво цементують серію, надають їй додаткову смислову цілісність. Заключний канон представляє собою точне викладення першого в протирусі [36; 35]. Сказане дозволяє стверджувати, що в своїх вокальних циклах, написаних на інонаціональні тексти, І.Стравинський продемонстрував різноманітні

діалогічні зв'язки. І в першу чергу – це діалог традицій та новаторства, який проявився в самому звертанні до інонаціональної поезії [36].

«Я не знаю, – писав І.Ф.Стравинський, – наскільки Дилан розумівся в музиці, але він говорив про опери, які знав і любив, і про те, що йому хотілося б зробити. «Його» опера мала розповідати про відкриття заново нашої планети після атомної катастрофи. Мова переродиться, і в новій мові не буде абстрактних понять – будуть тільки люди, речі і слова. Він обіцяв уникати поетичних вільностей: «... я покінчу з ними [37]».

Поетична спадщина Дилана Томаса налічує понад 200 сторінок, але його поезія – музична. Звук і образи. Він заявляв, що його вірш вимагає безліч образів... вони створюються послідовно у своєму розвитку, руйнуванні та протиріччях..., що призводить до неминучого конфлікту героїв, але все це мирно вибудовується у вірші [50].

Винагідно зазначимо, що американський фольк-співак Боб Дилан (справжнє ім'я Роберт Циммерман, який має українські коріння), будучи культовою фігурою в світі року, взяв псевдонім від Дилана. У 2016 р. став лауреатом Нобелівської премії з літератури «за створення нових виразів всередині великої американської пісенної традиції [13]».

До речі, фотографії Дилана Томаса і Боба Дилана стали частиною обкладинки альбому рок-групи Бітлз (The Beatles) «Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band» (1967 р.) [48].

Обкладинка до диску була створена дизайнерами Яном Хауортом (Jann Haworth) і Пітером Блейком (Peter Blake), який у 1967 р. отримав премію Греммі за кращу обкладинку альбому та її графіку. Багато митців і по сьогодні міркують про значення закладеного авторами смислу у графічну композицію цієї обкладинки [54].

Завдання 3. Пропонуємо студентам поділитися на групи і підготувати презентації за темами:

1. Тайний смисл графічної композиції обкладинки «Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band» (1967)
2. Вплив творчості Дилана Томаса на американського фольк-співака Боба Дилана.

Зазначимо, що дане завдання несе пошуково-дослідницький характер. На жаль, у минулому столітті творчий дует поета і композитора не відбувся з-за трагічних обставин, але «Do Not Go Gentle Into That Good Night» Томаса прозвучить на початку XXI ст. у фільмі про врятування людства «Інтерстеллер» (Великобританія, США, нагороджений премією «Оскар» та отримавший 40 перемог в інших 134 номінаціях у 2015 р.) [47], слоган до якого – «Mankind was born on Earth. It was never meant to die here» – містить глибоке філософське наповнення. Наведемо також слоган до фільму «The Edge of Love» [56], присвяченому життю Д.Томаса – «The only thing more dangerous than war...is love».

Завдання 4. Студентам пропонуємо самостійно подивитися обидві кінострічки, а потім написати два есе, тема яких закладена у наведених вище слоганах. Пояснити використання авторами фільму «Інтерстеллер» (Великобританія, США, 2015), як

його лейтмотиву, вірша Д.Томаса «Do Not Go Gentle Into That Good Night».

Формування ПОІНС на наші намагання «введення» студентів у майбутню професію перекладача передбачають також залучення їх до розуміння витоків творчої діяльності поета, його попереджень, висловлених у поезії, звертень до людей.

Нагадаємо, що кінострічка «The Edge of Love» охоплює декілька жанрів: біографічний, військовий, драматичний, де описуються воєнні 40-і роки минулого століття, причому саме військові події Другої світової показані швидкоплинно. Показується божественне життя людей в Англії на фоні війни, що нагадує про себе штрихами, правда було декілька кадрів бомбування Лондона. Але ті проблеми, які переживають герої фільму, актуальні зараз, коли людство фактично постало перед Третьою світовою війною і, безпосередньо, військові дії в Україні. Тому що люди, їх взаємовідносини, бажання, прагнення не змінилися. Якщо офіцер Уільям Кіллік уходить на війну романтиком, то війна змінила його, – він повертається зовсім іншою людиною: спустошеним, без людських почуттів, втративши віру. Необдумані вчинки людини у розлуці, нездатність керувати своїми бажаннями, помста, ревності, що виникають завдяки підозрі, роблять людей нещасними, калічать їхні долі – це драма людських характерів і стосунків. І, коли Кіллік бере на руки свого сина, на нашу думку, – це кульмінаційний переломний момент у свідомості героя, перемога над смертю (а він зустрічався з нею не раз на війні), він «прозріває» (скидає з себе як у вірші «blind eyes»), а дитина – це майбутнє і радість життя.

Для нас цінним є те, що у кінострічці розигрується історія непростих взаємин між валлійським поетом Диланом Томасом (який був ключовою фігурою валлійської поезії двадцятого століття), його дружиною, подругою юності Вірою та її чоловіком. Любов, ревності та інші почуття на тлі війни, людські стосунки, і, звичайно, – поезія.

Перед майбутнім перекладачам ставимо завдання висказати своє бачення стосовно відповідності перекладу назви англійського фільму «The Edge of Love» [56] у вітчизняному прокаті на «Заборонене кохання» [56], та запропонувати свої назви.

Студенти після того, як самостійно подивилися кінострічку, а також ознайомилися з біографією і творчим шляхом валлійського поета, прозаїка, драматурга і публіциста Томаса Дилана, сказали, що назва фільму «Заборонене кохання» не відповідає ні формі, ні змісту кінострічки, надаючи такі доводи: «відсутність у фільмі саме любові», «головні герої весь час у пошуках кохання», «кохання – це велике почуття, яке захоплює цілком людину, а у фільмі такого не було», «поет – інфантильний, самозакоханий», «він живе тільки для себе, заради власного Его», «він не здатний кохати, він живе емоціями, перебуває у пошуках драйву», «у подруги дитинства поета до нього тільки жалість, але вона його не кохає, – це тимчасові стосунки», «Віра просто жаліє поета», «у коханні повинні бути вчинки, а їх ми не побачили», «кохання було у Кілліка до своєї дружини Віри, тому добре, що коли він зневірений повернувся з війни, почав поступово приходити в себе», «поет Дилан не може кохати, він не цінує те, що має – дружину, дітей».

Поезія Д.Томаса у великій мірі втілює природну образність, сексуальність, християнську символіку, що відносить його до поетівромантиків, ніж до його сучасників, причому емоційно зміст виражається ним в ритмічному вірші-співу. Д.Томас вплинув на розвиток англійської мови («language-changer»), додавши у форму англійської мови багато оригінального «меланжу» ритму, образності та літературної алюзії як і Шекспір, Діккенс, Хопкінс і Джойс [49, с. 8].

О.Кассель про читання віршів самим Д.Томасом пише: «Він співає. І співає не так, як іноді співають поети, трошки підвиваючи, трошки посилюючи, – скоріше він співає як співають балади, як співають кантрі (country music). Навіть найтемніші його вірші оживають у читанні. Треба слухати, закривши очі і сомнамбулічно – ні, не слідувати за асоціаціями, це неможливо, а плести свої, вічко за вічком, не думаючи про сполучність, – знайти інтонацію, – і відпустити асоціації з ланцюга, звіряючись іноді за ключовими словами [38, с. 176]». Намагаємося довести студентам цю думку літературознавця, пропонуючи прослухати вірш «Do Not Go Gentle Into That Good Night» у виконанні автора – Д.Томаса [21]. *А також перед студентами ставимо завдання визначити, які питання піднімаються автором у вірші (кінець життя, смерть близької людини, сім'я, похилий вік, відповідальність за старими, догляд за ними).*

Поезія – це спосіб мислення, і в цій якості ... дуже інтернаціональна. Виникають найнеочікувані перетинання через країни і мови. Томас – Єсенін, Томас – Маяковський, Томас – Пастернак [16].

Завдання 5: за мету ставить розширення світогляду майбутніх перекладачів, ознайомлення з творчістю інших видатних літераторів, наочінню студентів самостійного пошуку джерел та проведенню порівняння творчості різних поетів:

- 1) Знайти та охарактеризувати перетинання у творчості Томаса та Єсеніна.
- 2) Знайти та охарактеризувати перетинання у творчості Томаса і Маяковського.
- 3) Знайти та охарактеризувати перетинання у творчості Томаса і Пастернака.

Повертаючись до розгляду формування ПОІНС для майбутніх перекладачів, постає питання – як перекладати Д.Томаса? Як зазначають літературні критики, в перекладах англійських віршів губиться переливчаста алітеративність, складне плетиво звуків, тому з'являється незграбність формальної відповідності строф, рим або їхньої відсутності. І Томас з його глибокою звучністю і часто темним змістом представляє колосальну проблему для перекладу, з чого виникають і смислові проблеми [16].

Перекладати Томаса близько до тексту абсолютно – неможливо. Не можна замінити англійську синтаксичну нерозбірливість російською або українською мовами використовуючи ті самі слова.

Dylan Thomas	Дилан Томас
Do not go gentle into that good night	Не уходи безропотно во тьму
Do not go gentle into that good night, Old age should burn and rave at close of day; Rage, rage against the dying of the light.	Не уходи безропотно во тьму, (1) Будь яростней пред ночью всех ночей, (2) Не дай погаснуть свету своему! (3)
Though wise men at their end know dark is right, Because their words had forked no lightning they Do not go gentle into that good night.	Хоть мудрый знает – не осилишь тьму (4) Во мгле словами не зажжёшь лучей – (5) Не уходи безропотно во тьму, (6)
Good men, the last wave by, crying how bright Their frail deeds might have danced in a green bay, Rage, rage against the dying of the light.	Хоть добрый видит: не сберечь ему (7) Живую зелень юности своей, (8) Не дай погаснуть свету своему. (9)
Wild men who caught and sang the sun in flight, And learn, too late, they grieved it on its way, Do not go gentle into that good night.	А ты, хватавший солнце налету, (10) Воспевший свет, узнай к закату дней, (11) Что не уйдёшь безропотно во тьму! (12)
Grave men, near death, who see with blinding sight Blind eyes could blaze like meteors and be gay, Rage, rage against the dying of the light.	Суровый видит: смерть идёт к нему (13) Метеоритным отсветом огней, (14) Не дай погаснуть свету своему! (15)
And you, my father, there on the sad height, Curse, bless, me now with your fierce tears, I pray Do not go gentle into that good night. Rage, rage against the dying of the light. [59].	Отец, с высот проклятий и скорбей (16) Благослови всей яростью твоей – (17) Не уходи безропотно во тьму! (18) Не дай погаснуть свету своему! (19)
	<i>пер.В.Бетакки [38, с. 158]</i>

Асоціації, що вільно розлітаються, несуть в англійській мові додаткове навантаження, що пов'язане з алітеративністю, з мелодичністю, додає конкретного емоційного звучання. Досить послухати читання самого Томаса, і стає ясно, що звучання для нього – один із домінуючих ознак вірша. Причому, рідкісні рими, якби випадково безладно розсіпані по віршу, не випадкові, а музичний лад вірша несе тут більше емоційної, а з нею і смислової інформації, ніж синтаксис. Якщо намагатися зберегти вербальну точність першотексту перекладаючи Д.Томаса, тоді втрачається смисл закладеного поетом. Головне, – перекладений вірш повинен викликати у читача настрої, думки, емоції подібні тим, які відчуває англійський читач. До того ж, Василь Бетакі додає, що переклад Томаса повинен бути самим вільним перекладом, який можна собі уявити, але, водночас, залишатися перекладом саме цих віршів, а не інших [16]

Професор Г.М.Дармодехіна виокремлює три моменти, що викликають складності у перекладі вірша Д.Томаса «Do Not Go Gentle Into That Good Night» та аргументує. *Перший* криється у заримованості всього вірша двома римами на всі 19 рядків, римовані слова при цьому не тільки весь час повторюються але між собою

пов'язані і семантично. Причому перша рима завжди містить єдиний дифтонг і кінцевий приголосний звук: night, light, right, night, bright, light, flight, night, sight, light, height, night, light. І друга рима – «Rage, rage against the dying of the light».

Друга складність полягає в тому, що філософська символіка вірша не просто піддається дешифруванню. Це не символи із закріпленими функціями усталеної номінації об'єкта, включеними в семантичну словесну структуру, але символи, що побудовані на алюзіях, міфології, старих забобонах. Вірне розуміння і переклад цих структур вимагає не тільки «ретельного прочитання», а й певної підготовленості читача, а також уміння перекладача «примирити» національно-культурні особливості двох країн і двох мов, максимального наближення до сприйняття вірша у перекладі. *Третя складність* інтерпретації та перекладу цього віршованого твору – граматична [12, с. 167–168].

Вивчення поезії Томаса Дилана зі студентами ми торкалися в наших публікаціях раніше [52]. У вірші «Do not go gentle into that good night», будучи бездоганим за своєю формою, поетом використана схема римування АВА, АВА, АВА, АВА, АВА, АВАА.

Завдання 6. Read the poem, out loud, two or three times. Think about its ideas. Listen to the actual poet Dylan Tomas reading the poem [44; 45; 46]. Have you noticed that Tomas often changes the ends of words, to make them sound less soft – “gentle” rather than “gently”. Why?

Знайомимо майбутніх перекладачів зі складністю перекладу вірша, щоб зберегти закладені поетом смислові і структурні нюанси першотексту у наведених фразах, у першу чергу «Do not go gentle...», а далі фраз: «Do not go gentle into that good night», «Rage, rage against the dying of the light», «Old age should burn and rage at close of day», «Because their words had forked no lighting».

Завдання 7. 1. What the connotations are of “light and day”, “dark and night” and “rage”. Think about how a poet use them symbolically. (Answer: light and day = life, living, hope; dark and night = ending, death, final; rage + against death as strongly as possible). Give examples of methafor for *night*, *dark* (death), *green bay* (life, vitality, living).

Для порівняння наведемо студентам різні варіанти перекладів вірша Дилана Томаса «Do not go gentle into that good night».

Дилан Томас Бунтуй, бунтуй, что умирает свет	Дилан Томас Не уходи покорно в добрый мрак
Не уходи смиренно в добрый путь Пусть старость будет мечь и гром, и шквал; Бунтуй, бунтуй, что умирает свет.	Не уходи покорно в добрый мрак, Под вечер старости пылать пристало. Гневись, гневись - как быстро свет иссяк.
Мудрец, ты убедишься: тьма права, И слово меркнет и чадит, но ты Не уходи смиренно в добрый путь.	Мудрец, хоть и поймет, что мрак - не враг, Скорбя, что слово молнией не стало, Он не уйдет покорно в добрый мрак.
Ты, праведник, когда последний вал Слизнёт дела твои, как пестрый сор, Бунтуй, бунтуй, что умирает свет.	И добрый сокрушается, что так Бесплодно добродетель отпылала, Гневясь на свет - как быстро он иссяк!
Безумец, вовлеченный в пляску солнц И поздно разгадавший: это крах,	И тот, кто солнце в колесницу впряг, Узнав позднее, что оно страдало,

<p>Не уходи смиренно в добрый путь.</p> <p>Муж чести, в чьи глаза глядит, слепя, Слепых очей свистящий метеор, Бунтуй, бунтуй, что умирает свет.</p> <p>И ты, отец, на скорбной высоте Благослови меня и прокляни. Но не иди смиренно в добрый путь Бунтуй, бунтуй, что умирает свет. <i>пер. Ольги Седоковой [5]</i></p>	<p>Покорно не уходит в добрый мрак.</p> <p>И тот, кто жил слепцом, когда лишь шаг Был до прозренья, хочет жить с начала, Гневясь на свет - как быстро он иссяк.</p> <p>Отец, в свой смертный час подай мне знак Хвалой, хулой, молю тебя устало: Не уходи покорно в добрый мрак, Гневись, гневись - как быстро свет иссяк! <i>Перевод П. Грушко [12]</i></p>
---	--

Завдання 8. What is the effect of the repeated words (the refrains)? Do you think the poem has a singsong quality to it? What is the effect of this combined with the harsh consonant sounds? How does the villanelle form impact our response to the contents? Why do you think Thomas used this form for this particular poem?

В контексті цих питань, нагадаємо студентам про вокально-симфонічний твір Джона Кейла «Фолклендську сюїту», написану на слова Дилана Томаса, прем'єра якої відбулася 15 листопада 1987 р. в Амстердамі (Нідерланди) [43], що складається із 4 частин: 1. On A Wedding Anniversary 2. Lie Still, Sleep Becalmed 3. Do Not Go Gentle Into That Good Night 4. There Was A Saviour.

Сюїта – [від фр. Suite – ряд, послідовність]. 1. Форма музичного твору, що складається з кількох самостійних, контрастуючих між собою частин, об'єднаних спільним художнім задумом. 2. Хореографічна композиція, складена з кількох танців, об'єднаних однією темою [56, с. 656]. Сюїта як музичний твір виникла у XVI ст., в епоху Відродження. У XIX–XX ст. композитори створили низку оркестрових сюїт: М.Римський-Корсаков «Шехеразада», Е.Гріг «Пер Гюнт», С.Прокоф'єв «Ромео і Джульєтта», М. Лисенко «Українська сюїта у формі старовинних танців на основі народних пісень». З'явилися сюїти в жанрах симфонічної та вокально-симфонічної музики: «Симфонічні танці» С.Рахманінова, «Сюїта на слова Мікеланджело Буонаротті» Д.Шостаковича. До них належить і «Фолклендська сюїта» Джона Кейла, одного із самих відомих рок-композиторів XX ст. За доцільне вважаємо продемонструвати студентам, починаючи з 26.48 хв. сюїти [43], виконання Дж.Кейлом у супроводі дитячого хору «Do not go gentle into that good night».

Завдання 9. Дискусія. *Do you agree with Thomas message? That we should fight up until our very last breath?* У цьому завданні ми повертаємося до філософського смислу, закладеного у вірші Д.Томасом «Do not go gentle into that good night», використання його символічної суті (боротьби за життя) у кінострічці

«Інтерстеллер» (Великобританія, США, 2015)

Висновки. Підводячи підсумки, ескізно поданих нами проєкцій запропонованих новацій у формуванні професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища в умовах вищої школи і висвітлених оригінальних творчих ідей у форматі дисципліни «Вступ до перекладознавства» у процесі розгляду граней поезії на прикладі поезії П.Верлена та вірша Томаса Дилана «Do not go gentle into that good night» ми 1) *долучилися* зі студентами до кіномистецтва: ознайомлення майбутніх перекладачів із 3 кінострічками, здавалося, абсолютно протилежними, але пов'язаними одними із кращих віршів Поля Верлена «Мистецтво поезії» та Дилана Томаса «Do Not Go Gentle Into That Good Night», – «Інтерстеллер» (Велика Британія, США, 2014, реж. Кристофер Нолан), «Заборонене кохання» (Велика Британія, 2008, реж. Джон Мейбері), «Звуки музики» (США, 1965, реж. Р.Уайз); 2) *виявили* особливості італійської музики епохи Відродження (віланела), поетичної спадщини французького поета Поля Верлена, творчості композитора Ігоря Стравінського; 3) *продемонстрували* реалізацію «поліфонії мов» у музиці на прикладі музичних творів ХХ ст.: симфонічної та вокально-симфонічної музики І.Стравінського та Дж. Кейлі, творчості лауреата Нобелівської премії 2016 р. з літератури американського фольк-співака Боба Дилана та британської рокгрупи Бітлз (The Beatles); 4) *торкнулися* обговорення вічного питання філософії – протиборство життя і смерті, розгляд людських граней кохання, збереження існування людства на планеті Земля, любов до природи; 5) *ознайомили* студентів із творчістю перекладачів (Б.Пастернака, Г.Кочура, В. Брюсова).

Разом з тим, майбутні перекладачі отримують навички для розвитку своєї професійної успішності у майбутньої професійної діяльності, надаються умови для першої спроби проявити свої професійні здібності у перекладі. Крім того, студенти внутрішньо збагачуються у пізнанні світової культури, а також і національної, завдяки іноземним мовам; долучаються до духовної спадщини народів, їх історико-культурної спадщини, загальнолюдських цінностей.

На основі запропонованого висвітлення підготовки майбутніх перекладачів у форматі дисципліни «Вступ до перекладознавства» змістовну наповненість формування професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища в умовах університету можна представити таким чином: 1) упровадження організації для студентів пізнавальної діяльності, яка фіксується у формі її результатів – знаннях; 2) залучення студентів до досвіду творчої діяльності (перші спроби перекладу); 3) отримання досвіду здійснення відомих способів діяльності – у формі умінь діяти за зразком; 4) стимулювання здійснення емоційно-ціннісних відносин – у формі розвитку особистісних орієнтацій та взаємовідносин; 5) лінгвосоціокультурна спрямованість навчання.

У свою чергу, широке використання іншомовного аудіо-візуального матеріалу, що долучається до демонстрації прикладів викладачем, слугує знаряддям збагачення процесу формування ПОІНС, стимулюючи всебічний розвиток, професійну підготовку і виховання студентів в умовах університету

Узагальнюючи викладені особливості формування професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища для майбутніх перекладачів, можна стверджувати, що перекладач повинен володіти енциклопедичними знаннями.

Література:

1. Асаф'єв Б. Музыкальная форма как процесс / Б.Асаф'єв ; ред. Е.М.Орлова. – Ленинград : Изд-во «Музыка», 1971. – 374 с.
2. Безкорвайна О.В. Навчальний переклад: теоретичний аспект / О.В.

- Безкоровайна, Л.В.Мороз // Фаховий та художній переклад : теорія, методологія, практика : мат. V Міжнар. наук.-практ. конф. – К. : Аграр Медіа Груп, 2012. – С. 42–48.
3. Безкоровайна О.В. Пріоритетні тенденції розвитку методики викладання іноземних мов та культур в контексті особистісно орієнтованого підходу / О.В.Безкоровайна // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. – 2014. – № 9. – С. 17–21.
  4. Бетаки Василий Павлович. Томас Дилан. Полное каноническое собрание стихов [Web site] / В.П.Бетаки. – Access mode : http://lit.lib.ru/b/betaki_w_p/text_0180.shtml
  5. Бунтуй, бунтуй, что умирает свет ; пер. О.Седоковой [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://classic-online.ru/ru/production/33729>
  6. Верлен Поль. Вірші [Електронний ресурс] / Поль Верлен. – Режим доступу : http://aelib.org.ua/texts-c/verlaine_poesie_by_other_ua.htm
  7. Верлен Поль. Искусство поэзии [Электронный ресурс] / Поль Верлен ; пер.Б.Пастернака. – Режим доступа : http://litera.edu.ru/catalog.asp?ob_no=14088&cat_ob_no=14085
  8. Верлен Поль. Искусство поэзии [Электронный ресурс] / Поль Верлен ; пер. В.Брюсова. – Режим доступа : [https://ru.wikisource.org/wiki/Искусство_поэзии_\(Верлен/Брюсов\)](https://ru.wikisource.org/wiki/Искусство_поэзии_(Верлен/Брюсов))
  9. Вернидуб Р.М. Організація професійної підготовки в провідних університетах України / Р.М.Вернидуб // Гілея : наук. вісник. – 2012. – № 60 (5). – С. 566–570.
  - 10.Вернидуб Р.М. Розгортання нової дидактичної моделі професійно-педагогічної підготовки сучасного вчителя / Р.М.Вернидуб // Нова парадигма. – 2011. – Вип. 104. – С. 22–31.
  - 11.Віланела [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/Віланела>
  - 12.Дармодехина Анна Николаевна Проблемы интерпретации и перевода поэтического текста // ИСОМ. – 2013. – № 6. – С. 166-170. URL : <http://cyberleninka.ru/article/n/problemy-interpretatsii-i-perevoda-poeticheskogo-teksta> (дата обращения: 04.01.2017).
  - 13.Дождьова І. Боб Дилан отримав Нобеля [Web Site] / І.Дождьова. – Access mode : <http://znaj.ua/news/world/68130/bob-dilan-otrimav-nobelya.html>
  - 14.Ємець О.В. Семантика, синтактика та прагматика тропів в аспекті поетизації художньої прози (на матеріалі оповідань Ділана Томаса) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Ємець О. В. ; Київський держ. лінгвістичний ун-т. – К., 2000. – 19 с.
  - 15.Звуки музики (слова песен из к-ма «The Sound of Music», англ., рус. язык) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://soundtrack.lyrsense.com/the_sound_of_music/the_sound_of_music
  - 16.Кассель Елена. Дилан Томас: Жизнь и творчество (27 октября 1914 – 9 ноября 1953 [Электронный ресурс] / Елена Кассель. – Режим доступа : http://bolvan.ph.utexas.edu/~vadim/betaki/Dylan_Thomas/article.html
  - 17.Кикоть Валерій. Семантична ієрархія поетичного твору та переклад / Валерій Кикоть // Вісник Черкаського університету. – 2012. – № 40 (253). – С. 134–139.
  - 18.Кияновська Л. Вплив творчості Ігоря Стравинського на творчість М.Колеси і М.Скорика [Електронний ресурс] / Л.Кияновська // Музикознавчі студії: зб. наук. пр. – Вип. 2. Ігор Стравинський: дискурс творчості (до 125-річчя з дня

- народження) / Уклад. та упор. О.І. Коменда. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. націон. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. – 204 с. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/MuzS/2008_2.htm
- 19.Кліпкова О.І. Креативність та інноваційність як основні складові нового вектора в управлінні підприємством / О.І.Кліпкова //Науковий вісник Мукачівського державного університету, 2011. – С. 76–80.
- 20.Ковалевський Володимир. Ритмічні засоби українського літературного вірша: спроба систематики. – Частина І. Ритм окремого віршованого рядка. Поняття ритму віршованого твору / Володимир Ковалевський. – К. : Рад. письменник, 1960. – 235 с. URI <http://www.anthropos.org.ua/jspui/handle/123456789/2753>
- 21.Нечволод Л.І. Сучасний словник іншомовних слів / Л.І.Нечволод. – Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2007. – 768 с.
- 22.Новий тлумачний словник української мови : в 3 т. / [укл. В.Яременко та ін.]. – К. : Вид-во «Аконіт», 2008. – Т. 2. – 928 с.
- 23.Переклад у наукових дослідженнях представників харківської школи : колективна монографія / за ред. Л.М.Черноватого, О.А.Кальниченка, О.В.Ребрія ; кафедра теорії та практики перекладу англ. мови Харківського нац. ун-ту імені В.Н.Каразіна. – Вінниця : Нова книга, 2013. – 568 с.
- 24.Петько Л.В. Вивчення гендерних ролей та взаємовідносин у сім'ї зі студентами ВНЗ на практичних заняттях з іноземної мови / Л.В.Петько // Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія 11. Соціальна робота. Соціальна педагогіка: зб. наук. праць [за ред. А.Й.Капської]. – Вип. 14 (частина II). К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова. – 2012. – С. 112–123. URI <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/7871>
- 25.Петько Л.В. Виховний і професійний аспекти музично-педагогічної спрямованості навчання іноземної мови студентів ВНЗ у системі музично-педагогічної освіти / Л.В.Петько // Музика та освіта – 2013. – № 3. – С. 14–18. URI <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/7872>
- 26.Петько Л.В. Дослідницька діяльність студентів коледжу як одна з умов неперервної освіти / Л.В.Петько // Актуальні проблеми навчання та виховання людей в інтегрованому середовищі: зб. наук. праць. – К. : Університет «Україна». – 2010. – № 7. – С. 122–134. URI <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/7831>
- 27.Петько Л.В. Написання і захист рефератів іноземною мовою за професійним спрямуванням – один із шляхів підготовки студентів до навчання у магістратурі / Л. В. Петько // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія № 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. – Випуск 35 : зб. наук. пр. – К. : Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2012. – С. 132–138. URI <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/7842>
- 28.Петько Л.В. Шляхи формування іншомовної соціокультурної компетенції студентів мистецьких спеціальностей ВНЗ у процесі фахової підготовки / Л.В.Петько // Проблеми підготовки сучасного вчителя: зб. наук. пр. Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / [ред. кол.: Побірченко Н.С. (гол.ред) та ін.]. – Умань : ПП Жовтий О.О., 2012. – Вип. 6. – Ч. 3. – Ч. 3. – С. 57–62. URI <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/7445>
- 29.Петько Л.В. Педагогічні та виховні ідеї В.О.Сухомлинського у формуванні професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища в умовах університету / Л.В.Петько // Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні

- науки» (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя) / за заг. ред. проф. Є.І.Коваленко. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2015. – № 3. – С. 181-187. URI <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/8484>
30. Петько Л.В. Стимулювання готовності майбутніх соціальних педагогів до виховної роботи у процесі вивчення іноземної мови у ВНЗ (на прикладі кінофільму «Звуки музики» («The Sound of Music»), США, реж. Уайз, 1965 р.) / Л.В.Петько // Актуальні проблеми навчання та виховання людей в інтегрованому середовищі: зб. наук. праць № 9 (11). – К. : Університет «Україна». – 2012. – № 9 (11). – С. 84–95. URI <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/7446>
  31. Рибінська Ю.А. Креативний переклад як засіб формування іншомовної комунікативної компетентності у майбутніх філологів [Текст] / Ю.А.Рибінська // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка. – 2013. – № 1. – С. 103–108.
  32. Рибінська Ю.А. Теоретичні і методичні основи професійної комунікативної підготовки майбутніх філологів засобами креативного перекладу [Текст] : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. д-ра. пед. наук : 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти / Рибінська Юлія Анатоліївна; Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2015. – 43 с.
  33. Рибінська Ю.А. Принципи реалізації творчого навчання на факультетах іноземних мов / Ю.А.Рибінська // Наукові записки кафедри педагогіки. – 2011. – Вип. XXVII. – С. 178–186.
  34. Словник-довідник музичних термінів (за книгами Ю.Є.Юцевича) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://term.in.ua/indeks.html?term=КАНОН>
  35. Смирнов В.В. Игорь Фёдорович Стравинский [Электронный ресурс] // История зарубежной музыки (начало XX – середина XX) : уч. для муз. вузов; общ. ред. В.В.Смирнова. – Глава 31. Камерные вокальные произведения И.Стравинского. – Режим доступа : <http://www.classic-music.ru/6zm031.html>
  36. Старюченко Н. Типи художнього діалогу в вокальних творах і. стравинського, написаних на інонаціональні тексти [Електронний ресурс] / Н. Старюченко // Музикознавчі студії: зб. наук. пр. – Вип. 2. Ігор Стравинський: дискурс творчості (до 125-річчя з дня народження) / Уклад. та упор. О.І. Коменда. – Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. націон. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. – 204 с. – Access mode : http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/MuzS/2008_2.htm
  37. Стравинский И. Диалоги. Воспоминания. Размышления [Электронный ресурс] / М.Стравинский. – Режим доступа : <http://www.libros.am/book/read/id/355283/slug/dialogi.-vospominaniya.-razmyshleniya>
  38. Томас Д. Собрание стихотворений 1934–1953 [Электронный ресурс] / Д.Томас ; пер. с англ. В.Бетаки ; послесл. и комм. Е.Кассель. – Б.М. : Salamandra P.V.V., 2010. – 258 с. – Ресурс доступу : http://bolvan.ph.utexas.edu/~vadim/betaki/Dylan_Thomas/book.pdf
  39. Уотс Алан. Мир как пустота. – Ч.1. [Электронный ресурс] / Алан Уотс. – Режим доступа : <http://www.liveinternet.ru/users/lotal/post390740454/>
  40. Фалалеева Е.И. Полиязычие в вокальной музыке И.Ф.Стравинского (к постановке проблемы) [Электронный ресурс] / Фалалеева Елена Игоревна : дис. ... канд. искусствоведения : спец. 17.00.02 – музыкальное искусство. – Санкт-Петербург, 2005. – Режим доступа : <http://cheloveknauka.com/v/128357/d#?page=9>
  41. Франс Анатолий. Поль Верлен [Электронный ресурс] / Анатолий Франс. – Режим доступа : <http://www.zarlit.com/critika/5.html>
  42. Art poétique – Paul Verlaine lu par Yvon Jean [Web site]. – Access mode : <https://www.youtube.com/watch?v=RmzvgtM4tc>
  43. Cale John. The Falkland Suite [Web site] / John Cale and Metropole Orchestra, 1987. – Access mode : <https://www.youtube.com/watch?v=FzXJ31T6PIM>
  44. Dylan Thomas reads "Do Not Go Gentle Into That Good Night" [Web site]. – Access mode : <https://www.youtube.com/watch?v=1mRec3VbH3w>
  45. Dylan Thomas reads Do Not Go Gentle Into That Good Night [Web site]. – Access mode : <https://letterpile.com/poetry/Analysis-of-Poem-Do-Not-Go-Gentle-Into-That-Good-Night-by-Dylan-Thomas>

46. Do Not Go Gentle Into That Good Night [Web site] / – Access mode : https://www.youtube.com/watch?v=cGB_3AW5Xug
47. Interstellar [Web site] (movie, 2014, USA, United Kingdom, dir. Christopher Nolan) – Access mode : <http://hdmovie2k.co/watch-interstellar1-2014-online-putlocker-solarmovprimewire-free#video=bc3e2a15>
48. List of images on the cover of Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band [Web Site]. – Access mode : https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_images_on_the_cover_of_Sgt._Pepper's_Lonely_Hearts_Club_Band
49. Nagaraju Ch. A Study Of Dylan Thomas's Poetry [Web site] / Ch. Nagaraju, K.V. Seshaiyah // Journal of Humanities and Social Science. – 2012 (Sep-Oct.). – Volume 1. – Issue 2. – PP. 06–10. – Access mode : <http://iosrjournals.org/iosr-jhss/papers/vol1issue2/B0120610.pdf?id=5595>
50. Nicolas J.L. Dylan (Tomas) [Web Site] / J.L. Nicolas // Travell Magazine. – Access mode : <http://www.world-in-words.com/news/dylan-thomas/>
51. On Mahler and Britten / ed. Philip Reed. – Aldeburgh : The Boydell Press, 1995. – 359 p.
52. Pet'ko L.V. A Study Tomas Dylan's Poetry with Future Translators=Вивчення поезії Томаса Дилана з майбутніми перекладачами / L.V. Pet'ko // Trends in der Entwicklung der nationalen und internationalen Wissenschaft: Sammelwerk der wissenschaftlichen artikel. – Verlag SWG imex GmbH, Nürnberg, Deutschland, 2016. – S. 315–320. URI <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/12555>
53. Pet'ko L.V. Formation of professionally oriented foreign language teaching environment in the conditions of university for students of art specialties / L.V. Pet'ko // Economics, management, law: problems of establishing and transformation: Collection of scientific articles. – Al-Ghurair Printing & Publishing LLC, Dubai, UAE, 2016. – P. 395– 398. URI <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/97795>
54. Rosen Jody. Everything You Know About Sgt. Pepper's is Wrong. Revisionist Beatles History [Web Site] / Jody Rosen. – June 8 2007. – Access mode : http://www.slate.com/articles/arts/music_box/2007/06/everything_you_know_about_sgt_peppers_is_wrong.html
55. Talking with poets [Web site] / Ed. Harry Thomas. – New Yourk : Handel Book, 2002. – 140 p. – Access mode : <https://books.google.com.ua/books?id=tIFixGrhwVcC&pg=PA109&lpg=PA109&dq>
56. The Edge of Love [Web site] (movie, 2008, United Kingdom, director John Maybury). – Access mode : <http://ffilms.org/the-edge-of-love-2008/>
http://pikabu.ru/story/stikhotvorenje_dilana_tomasa_kotoroe_tsitiruyut_v_filme_interstellara_nazyivaetsya_do_not_go_gentle_into_that_good_night_2832114
57. The Sound of Music (movie, USA, 1965. Director: Robert Wise). – [Web Site]. – Access mode : <http://www.upstreamis.tv/the-sound-of-music-1965/>
58. The Sound of Music (song, Julia Roberts) [Web site]. – Access mode : <http://mp3.cc/m/223794-julie-andrews/1281281-the-sound-of-music/>
59. Tomas Dylan. Do Not Go Gentle Into That Good Night [Web site] / Dylan Tomas. – Access mode : <https://www.poets.org/poetsorg/poem/do-not-go-gentle-good-night>
60. Thomas Dylan. Do not go gentle / Dylan Thomas ; перевод Вячеслава Чистякова [Web site]. – Access mode : <https://www.stihi.ru/2014/07/11/1803>
61. Stravinsky Igor. In Memoriam Dylan Thomas [Web site] / Conductor: Dominick DiOrio,. Presented as part of Dominick DiOrio's Master of Musical Arts Recital at Yale University – Battell Chapel – October 5, 2008. – Access mode : <https://www.youtube.com/watch?v=9fA87UOZfIM>
62. Verlaine Paul. Art Poétique [Web site] / Paul Verlen. – Access mode : [https://fr.wikisource.org/wiki/Art_poétique_\(Verlaine\)](https://fr.wikisource.org/wiki/Art_poétique_(Verlaine))
63. Vincenzo Capirola. La villanella [Web site]. – Access mode : http://www.seagullsully.it/medievalsongs/rinascimento/vc_villanella.html